

A SZÜLŐK ÉS KICSINYEIK AZ ÁLLATVILÁGBAN

AKADÁLY NÉLKÜL

modul adaptációja
értelmileg akadályozott tanulók
együttneveléséhez

ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉS

Épé–1.7.1–AdE

A modult készítette:

Bartha Julia

Az adaptációt készítette:

Kajáry Ildikó, Ruttkay Leventéné

SULINova
Köznevelési, Fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Központ

Magyarország célba ér

MODULLEÍRÁS

A modul célja	Az állatok utódgondozással kapcsolatos viselkedésformái által érzelmek felkeltése. Ismeretszerzés a születés, az egyedfejlődés tér- és idődimenzióinak érzékelésére, konkrét példákon keresztül az élet folytonosságát biztosító jelenségekről, szabályokról, törvényszerűségekről. Hasonlóságok és különbségek észrevétele a gyermek saját, családi funkciókról szerzett tapasztalataival Az állatok és kicsinyeik közötti kapcsolat észrevétele
Időkeret	1 tanítási óra
Ajánlott korosztály	6–8 évesek (1. évfolyam)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	<i>Megelőző modul:</i> A 4. témakör állattartással, állatgondozással kapcsolatos moduljai <i>Követő modul:</i> „Az én anyukám” <i>Alternatív lehetőség:</i> Hősök, példaképek, nagy egyéniségek témakör zárásaként 4. modulnak használjuk föl, „Az én nagyszüleim” után.
Modulkapcsolódási pontok	<i>Tágabb környezetben</i> – Műveltségterületen/tantárgyon belül: Ember a természetben Tájékozódás az élő és élettelen természetről – Műveltségterületen/tantárgyon kívül: Magyar nyelv és irodalom <i>Szűkebb környezetben</i> – Programtanterven belül: Hősök, példaképek, nagy egyéniségek – Programtanterven kívül (keresztanterv)
A képességfejlesztés fókusza	A tér: Térérzet tudatosítása, tájékozódás a térben Idő és mozgás: Ismerkedés a természet könnyen megfigyelhető ciklusaival. Tájékozódás a mindennapok időviszonyaiban Evolúciós szemlélet: A születéssel, az egyedfejlődéssel és az öröklődéssel kapcsolatos gyermeki elképzelések felszínre hozása, összehasonlítása, más, köztük a tudományos nézetekkel való összevetése (természetesen csak a gyerekek létező, előzetes tudásával feldolgozható témákban) Információszerzés, információfeldolgozás, hatékony kommunikáció, analízis, lényegkiemelés, ok-okozati összefüggés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Megelőző modul: A háziállatok. Élőhelyük, gondozásuk. Az állatokkal szembeni felelősség hangsúlyozása

Követő modul: Az én anyukám: A kisgyermek elsődleges mintája: az anya. Hagyományos szerepei a családban. A gyermek-szülő kapcsolat meghatározó tényezői, érzelmi elemei

Alternatív lehetőség: Az osztály „nyitottsága”, a bizalomteljes, családi légkör lehetővé teszi, hogy a modult a Hősök, példaképek, nagy egyéniségek témakör zárásaként 4. modulnak használjuk föl, „Az én nagyszüleim” után.

Az állatok utódgondozással kapcsolatos viselkedésének bemutatása a gyermeki szerep, a szülő-gyerek kapcsolat érzelmi, indulati élményeinek eltolásának egyik lehetséges eszköze. Ezért a feldolgozás megtervezésekor ajánljuk, hogy a következőket vegye figyelembe:

1. Fontos, hogy az ivadékgondozás mellett ellentétes példát is hozzon az állatvilágból (gondoljon az elvált szülők gyerekének, a félárva, árva, nevelőotthoni gyermek belső feszültségeire, indulatáttételére).
2. Ne tervezze a modult időben távol a témakör többi moduljától! Akár kezdésként, akár zárásként dolgozza fel, az érzelmek, az élmények frissessége elengedhetetlen a szülőkhöz, nagyszülőkhöz való kapcsolódáshoz.
3. Az előbbiekből következik, hogy a témakört a tanév folyamán olyan időszakra iktassa be, amikor már módja volt megismerni a gyerekek családi körülményeit és a gyerekek érzelmi státusát. Ha bármilyen okból nem tudja levetíteni a videofilmet, akkor még az olvasási készség megfelelő szintje is feltétel.

A puzzle-játékot készítse el előre! Válasszon annyi állatot, hogy biztosan jusson minden csoportnak! A játékhoz ötleteket talál Dr. Spencer Kagan: Kooperatív tanulás című könyve 11. fejezetében (2. gyűjtemény).

Ne feledkezzen meg arról, hogy az előzetes feladatokra legalább egy héttel előbb tegyen javaslatot, és ehhez tájékozódnia szükséges a videotékában, a könyvtárban és a tévéműsorokban.

Fontos hangsúlyozni, hogy több választható, kihagyható elem van a modulban. Nem az a cél, hogy minden lépést végigjárjon az osztály egészével. A sokféleség lehetővé teszi, hogy a gyerekek érdeklődéséhez, képességeihez, szociális lehetőségeihez igazodva, differenciáltan válassza meg a kívánt fejlesztési céloknak megfelelő feladatokat. A gyerekek aktivitása, érdeklődése, előzetes és háttérismeretei befolyásolják a feldolgozás lépéseinek arányait.

Alkalmazkodni kell a gyermek fáradékonyságához, megfelelő pihenéseket kell biztosítani számára.

A tananyag elsajátítása a tanulótól még hosszabb idő és több gyakorlás esetén sem várható el.

Elvárható teljesítmény:

- **Tanult állatok felismerése, megnevezése, hangutánzás, jellemzői. Az összetartozó kölykállat és szülő kiválasztása**
- **Fénykép, ábra, rajz, makett és valóság egyeztetése**

TÁMOGATÓ RENDSZER

FELHASZNÁLT OBJEKTUMOK:

Dr. Kagan, Spencer: *Kooperatív tanulás*. Önkonet Kft. Budapest, 2001.

Attenborough, David: *Az élet erőpróbái*. Ford.: Sárközy Elga. Harmadik kiadás. Park Kiadó. Budapest, 1993.

AJÁNLOTT OBJEKTUMOK

Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: *Gyermeklélektan*. Harmadik kiadás. Gondolat Kiadó. Budapest, 1975.

Kiss Tiborné – Ruttkay Leventéné – Szabó Borbála – Wágner Pálné: *Fejlesztőlapok. Készségfejlesztő feladatlapok az általános iskola 1–2. csoportja számára*. Nemzeti Tankönyvkiadó. NT 98600

Ammerné Nagymihály Emília – Balázné Fige Ilona: *Beszédfejlesztés és környezetismeret 1–2*. Nemzeti Tankönyvkiadó. NT 98624/F

Ari Pálma Katalin – Czibere Csilla (szerk.): *Ajánlások értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez. Életpálya-építés*. sulINova Kht., Budapest, 2006.

MODULVÁZLAT

RÁHANGOLÓDÁS (15 perc)

Saját adaptációs kiegészítem:

A	Tevékenység	Előzetes otthoni feladat
	Tanári instrukciók	<p>Gyűjtőmunka: Képek (rajzok és fotók), esetleg újságcikk gyűjtése állatokról és kicsinyeiről Otthoni játékalatok, iskolai játékfigurák összegyűjtése.</p> <p>A tervezett óra előtt legalább egy héttel javasolja a gyerekeknek a gyűjtőmunkát! A gyerekek igyekezzenek felidézni az otthoni környezetben adódó lehetőségeket, elsősorban saját „kincseiket”. Mutasson példákat a lehetséges forrásokra: képeslap, újság, matrica, memóriakártya, otthon meglévő fényképek a család kedvenceiről stb.! Bizonyára az osztályban van néhány gyereknél is ilyen, ezek bemutatásával tovább motiválhat.</p> <p>Alternatívák: Előzetesen kereshet újságcikket a témával kapcsolatban. Ezt vagy részleteket belőle fel is olvashat az osztálynak további kedvbresztőként. Ha tud olyan családról, ahol a háziállatnak utódja született, akkor a gyerekek külön feladatot is adhat lehetőségeihez képest (megfigyelési szempontot a gondozással kapcsolatban, vagy pl. a szülő készíthet fotót). Feltétlenül hallgassa meg a gyerekek reakcióját a felhívásra, hogy a gyűjtéshez tanácsokat adhasson!</p>
	Kiemelt készségek, képességek	Önmotiválás, kötelezettségvállalás
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Az érdeklődésnek és az otthoni lehetőségeknek megfelelően
	Munkaforma	Önálló
	Módszerek	Kutatás
	Eszközök	Képes újságok, játékkártyák, matricák

A _v	Tevékenység	Előzetes otthoni feladat: Filmajánlás (tévé-, mozi-, videofilm). Olyan természetfilm (vagy játék-, illetve rajzfilm) ajánlása, amely az állatok ivadékgondozásával kapcsolatos (az aktuális tévéműsor, a helyi mozik műsora és a videokölcsönző kínálatának felmérése alapján). 15 percnél hosszabb, túl sok információt hordozó film megtekintése nem célszerű, tekintettel a tanuló fáradékonyágára és figyelmi állapotára.
	Tanári instrukciók	Érdeemes már több héttel előbb elkezdni a tévéműsorok figyelemmel kísérését, hogy egy igazán megfelelő filmet ajánlhasson otthoni megtekintésre. Feltétlenül vegye figyelembe az adás időpontját, hogy az az egészséges életmód feltételeinek megfelelő, igazi szabadidős tevékenysége lehessen elsőseinek. A gyerekek a tévéadás időpontját és az adott csatornát, valamint az ajánlott videokazetta címét írják föl maguknak például az üzenőfüzetükbe.
		Ugyanígy járjon el a videokölcsönző, illetve a videofilmeket is kölcsönző helyi könyvtár esetében mind az ajánlásra, mind pedig az Attenborough-film megszerzésére vonatkozóan.
	Kiemelt készségek, képességek	Önmotiválás, kötelezettségvállalás
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Az érdeklődésnek és az otthoni lehetőségeknek megfelelően
	Munkaforma	Önálló
	Módszerek	Szemléltetés
	Eszközök	A család által elérhető természetfilm
B	Tevékenység	Az „Állattartás, állatgondozás” témaköréből a háziállatokról tanultak felelevenítése
	Tanári instrukciók	Az óra elején mérje föl, kik milyen előzetes feladatot teljesítettek, és hányan vannak, akik semmilyen. Időt megtakarító módszer: Aki gyűjtőmunkát végzett, jobb kezével fölemel egy képet. Aki filmet nézett meg, feltartja a bal kezét (aki mindkettőt teljesítette, annak mindkét keze a magasban van – aki egyiket sem, annak nincs fönt a keze). Az eredménytől függően alkossa meg a csoportokat a következőképpen (segít a kézfeltartó módszer!): 1. Ha az osztály nagy része nem hozott képeket, akkor őket a Bv feladatra négyfős csoportokra ossza be, ügyelve arra, hogy lehetőleg minden csoportba filmnéző is kerüljön.
	Kiemelt készségek, képességek	A belső igények felismerése és megfogalmazása, szerepvállalás, hatékony kommunikáció, analízis, rendszerezés
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Azoknak a gyerekeknek, akik nem végeztek előzetes feladatot – ha az osztály nagy része ilyen
	Munkaforma	Az előzetes felkészülésben homogén csoport
	Eszközök	Állatpuzzle (1. gyűjtemény/I.A.7.1. MELLÉKLET/Puzzle)

B _v	Tevékenység	A gyűjtött képek csoportosítása, elrendezésük tablón <ul style="list-style-type: none"> - A kirakott kép állatának és kicsinyének felismerése, megnevezése - A gondozással kapcsolatos ismeretek összegyűjtése csoporton belül
	Tanári instrukciók	2. A gyűjtőket, ügyelve arra, hogy lehetőleg minden csoportba filmnéző is kerüljön, szintén négyfős csoportokba ültesse a C) feladatra. A képeket legfeljebb két darabból rakja össze, kicsinyeket és szülőket párosítson, hangot utánozzon, az állatot megnevezze. Ha kevés olyan gyerek van, aki nem végzett semmilyen előzetes feladatot, a Bv elhagyható, és a C)-vel gyorsan elkészülő csoportnak jutalomként adható egy puzzle. A képek elrendezéséhez nem feltétlenül szükséges szempontot adni (az esztétikumra törekvésen és a tiszta munkavégzésen kívül), de ha felfedezhető valamilyen rendszerező elv, akkor arra dicsérő szavakkal hívja föl a többiek figyelmét.
		A gyűjtők mellé olyan gyerekeket válasszunk, akik nem végeztek előzetes feladatot – ha kevés ilyen van.
	Kiemelt készségek, képességek	A belső igények felismerése és megfogalmazása, szerepvállalás, kooperativitás, rendszerezés
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Az előzetes gyűjtőmunkában való részvétel szerint
	Munkaforma	Az előzetes felkészülésben heterogén csoport
	Módszerek	Kooperatív munka
Eszközök	A gyűjtött képek méretétől függően A/3 rajzlap, színes karton, ragasztó (stift); vagy parafa tábla, térképszög	
C	Tevékenység	Irányított élménybeszámoló a látott film(ek)ről
	Tanári instrukciók	Vegye figyelembe, hogy kevés idő áll rendelkezésre, és a gyerekek a témáról vég nélkül tudnának mesélni. Legjobb, ha kérdésekkel vagy szempontok megadásával segíti a témátartást. Az élménybeszámoló igazodjon a megadott szempontokhoz (pl. az állat neve, a legérdekesebb helyzet vagy esemény, hasonló tapasztalat: mire emlékeztet). Itt adjunk lehetőséget arra, hogy saját állatáról és kicsinyéről meséljen, ha van ilyen, a gyerekek.
	Kiemelt készségek, képességek	Szerepvállalás, hatékony kommunikáció
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	A téma iránt különösen érdeklődő (sok van ilyen), szereplést vállaló gyerekeknek
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Beszélgetés
Eszközök	–	

(I.A.7.1. MELLÉKLET/PUZZLE)

A puzzle-t vágja szét 3×3 vagy 4×4 négyzetháló mentén! **Az SNI-tanuló számára az ábrákat csak két darabra kell vágni, sikeres feladatmegoldás esetén két állat összekevert képeivel nehezíthető a feladat.** Borítékolja be, úgy adja a csoportoknak!

4×4 puzzle:

Dr. Kagan, Spencer: Kooperatív tanulás (11:8)

A játék menete:

1. Csoportonként vágjátok fel az alábbi képeket négy csíkra úgy, hogy minden csíkon négy kép legyen!
2. Osszátok szét a csíkokat!
3. Válasszatok nyolc különböző zsírkrétát, és minden csoporttag kapjon kettőt!
4. A csoporttagok színezzék ki a náluk lévő csíkot úgy, hogy csak saját két zsírkrétájukat használhatják! Ezután vágjátok fel a csíkokat, hogy négy-négy kis képet kapjatok!
5. Tegye mindenki a saját 4 képecskéjét az asztalra úgy, hogy a többiek is jól láthassák őket!

Mindenki csak a saját maga által kiszínezett képecskékhez nyúlhat. Tehetek javaslatokat a többieknek, hogy ők hová helyezték saját képecskéiket, de hozzányúlni csak a sajátjaikhoz szabad!

A puzzle-t annyi példányban fénymásoljuk, ahány csoportunk van.

TARTALOMFELDOLGOZÁS (20 PERC)

Saját adaptációs kiegészítem:

Tevékenység	Részletek megtekintése Attenborough: Az élet erőpróbái című film „Ivadékgondozás” epizódjából videón
Tanári instrukciók	A teljes film levetítésére nincs lehetőség, de nem is szükséges. Az egyes részek bemutatására pontos időhatárok bejelölésével kell felkészülni. Miközben egyikről a másikra tér, pár szóban felkészítheti a gyerekeket a következő részre, vagy pár szóban összefoglalhatja az addig látottakat.
Kiemelt készségek, képességek	Információszerzés
Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Olyan osztálynak, ahol eljutottak a közös élménybefogadás szintjére.
Munkaforma	Frontális
Módszerek	Bemutató
Eszközök	Videó, kölcsönzött videofilm: Az élet erőpróbái (A javasolt részek az 1. feladatban szerepelnek.)

A _v	Tevékenység	Különböző viselkedésminták megismerése az ivadékgondozás területéből
	Tanári instrukciók	<p>Ossza ki a feladatokat (1. feladat), és jelölje ki a csoport tagjainak szerepét! Pontosan ismertesse, kinek mi a feladata. A feladatmegoldásban együttműködik a felolvasó, a szóvivő, az írnok és a hoppmester.</p> <p>Felolvasó: elolvassa az ismeretterjesztő szöveget, valamint a kérdéseket és a lehetséges válaszokat (ha kell, többször is). Szóvivő: elismétli a helyes választ, amiben a csoport megegyezett, ezzel segíti egyrészt az írnok munkáját, másrészt a csoporttagok tanulási folyamatát. Írnok: rögzíti a csoport által helyesnek ítélt választ a feladatlapon. Hoppmester: felügyel arra, hogy a tagok betartsák az időt, hogy valódi megegyezések szülessenek, hogy mindenki szót kapjon, és dicsér. Ő kéri meg a felolvasót, ha még egyszer el kell ismételnie egy részt.</p> <p>Az SNI-tanuló számára egyszerű feladatlapon megoldása ajánlott. Pl. sematikus állatkép színezése, lehetőség szerint természetazonos színre.</p> <p>Munka közben csak annyi segítséget adjon, amennyi feltétlenül szükséges. Ne feledkezzen meg az arany szabályról: a nyilvános dicséret a fegyelmezetlenkedőket is munkára sarkallja! A 4. feladat megoldását a csoport körében hallgassa meg, és helyesbítsen, ha szükséges.</p>
	Kiemelt készségek, képességek	Kooperativitás, információszerezés, információfeldolgozás, hatékony kommunikáció, lényegkiemelés, ok-okozati összefüggés
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Ahol nincs lehetőség a film bemutatására.
	Munkaforma	Olvasástechnika, szövegértés szempontjából heterogén csoport
	Módszerek	Kooperáció
	Eszközök	Feladatlapon (1. feladat), rajzlap, zsírkréta

ÖSSZEGZÉS (10 perc)

Saját adaptációs kiegészítem:

A	Tevékenység	A filmről szerzett első spontán megnyilatkozások meghallgatása, majd strukturált összefoglalása
	Tanári instrukciók	A film után közvetlenül hagyja, hogy a gyerekek szabadon elmondhassák első érzéseiket, gondolataikat. Fontos, hogy a kommunikáció alapfeltételét, a beszélőre figyelmet még akkor is igyekezzenek betartani, amikor erős bennük az érzelmi-indulati feszültség. Ha olyan türelmetlenséget, közbeszólást tapasztal az éppen hallgatóságra „ítéltek” között, amelyre feltétlenül reagálnia kell, akkor is dicsérjen: azokat – név szerint –, akik képesek voltak figyelni társukra. Csak ezután következhet az összefoglalás a megadott szempontok mentén. (3. gyűjtemény) A gyerekek a végén „kitöltik” Igazlító lapjukat.
	Kiemelt készségek, képességek	Információfeldolgozás, hatékony kommunikáció, lényegkiemelés, ok-okozati összefüggés
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Beszélgetés
	Eszközök	Szempontok (3. gyűjtemény) Igazlító lap (4. gyűjtemény)
A _v	Tevékenység	Beszámolók a csoportmunkákról – Igazlító lap
	Tanári instrukciók	Először hallgassa meg a szóvivő önálló beszámolóját, és csak utána kérdezzen, ha szükséges. Minden lehetőséget ragadjon meg a dicséretre! A strukturált összefoglalás ugyanazon szempontok szerint történjen a beszámolók alatt, ahogyan azt a filmnél javasoltuk. (3. gyűjtemény) A csoporttagok szóvivőjük beszámolója után „töltsék ki” Igazlító lapjukat.
	Kiemelt készségek, képességek	Hatékony kommunikáció
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	A szóvivők beszámolóihoz más csoportok kiegészítéseket fűzhetnek.
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Előadás, megbeszélés
	Eszközök	Igazlító lap (2. gyűjtemény)

Saját adaptációs kiegészítem: